

COP29 in Bakoe

De klimaattop in Bakoe is na de gebruikelijke verlenging afgesloten met een moeizaam verkregen akkoord. De agenda bestond uit een groot aantal onderwerpen, maar steun voor landen in ontwikkeling was het onderwerp waarover nu een akkoord moest worden bereikt en vertegenwoordigers van 197 landen in Bakoe op het scherpst van de snede onderhandelden. Bij overige onderwerpen zoals het uitfaseren van fossiele subsidies, koolstofmarkten, de toekomst van COPs, klimaatadaptatie en (belangrijk op weg naar 2025) de ambitie van landen bij het verminderen van hun emissies werd nu nauwelijks voortgang gemaakt. Discussie en besluiten daarover zijn doorgeschoven naar COP 30 in Brazilië. Overigens moeten landen begin 2025 al wel hun emissie ambitie (National Determined Contribution) bekend maken.

Het geld dus. Er moest een nieuw lange termijn (2035) doelbedrag worden vastgesteld, de bijdrage van de rijke landen aan de kosten in ontwikkelende landen om klimaatverandering tegen te gaan en zich te beschermen tegen de gevolgen. Uiteindelijk is afgesproken dat vanuit de rijke landen in 2035 jaarlijks 300 miljard dollar beschikbaar komen voor dergelijke klimaatfinanciering. Ontwikkelingslanden hadden 1.300 miljard gevraagd, daarover is geformuleerd dat men daar nader naar gaat kijken. Veel blijft onduidelijk. Betekent het bijvoorbeeld dat nu al systematisch moet worden toegegroeid naar het bedrag voor 2035? Van wie komen dan die 300 miljard, welk deel van overheden en hoe gaat de private sector bijdragen? Gaat het om leningen of schenkingen? Het is niet zo vreemd dat India en Nigeria bezwaren hadden tegen deze afsluiting. Eindconclusie was kennelijk: liever een slechte deal dan géén deal. In volgende COPs wordt hier zeker op terug gekomen. De volgende COP in Brazilië krijgt een heel zware agenda om dat daar ook geprobeerd zal worden klimaat meer te verbinden met afspraken over biodiversiteit, ontbossing, verwoestijning. In de wandelgangen wordt al gesproken over een Natuurtop.

De 300 miljard betekenen een verdrievoudiging ten opzichte van het vigerende bedrag. Daarbij kan opgemerkt worden dat amper 12 rijke landen tot nu toe hun 'eerlijke' bijdrage aan het klimaatfonds van 100 miljard hebben geleverd. Een 'eerlijk' aandeel is afgeleid uit de historische uitstoot, inwoneraantal en de welvaart van elk land (zie tabel).

En wat betekent de regeringswisseling in de VS? Tot nu toe (zie tabel) levert de VS in absolute cijfers het meest bij aan de pot (14,4 miljard dollar). Een 'eerlijke' bijdrage, op basis van de cumulatieve uitstoot, bevolking en welvaart zou voor de VS komen op 44,6 miljard dollar. Dat gaat onder Trump zeker veranderen, als hij ook uit de Akkoorden van Parijs stapt. Dus zal het geld vooral van de resterende 22 landen moeten komen. Echter, ook in Europese lidstaten wint klimaatsepsis terrein, nu het geld gaat kosten. Men realiseert zich kennelijk onvoldoende dat er nu een kans is om te helpen dat grote ontwikkelingslanden, die sowieso gaan groeien, in hun energie behoefte te laten voorzien met duurzame middelen. En dan is het interessant hoe China opereert. China heeft gesteld dat ze een actieve rol willen spelen. Betekent het dat zij het gat gaan vullen dat de VS laat liggen? China heeft de middelen en wil graag meer invloed krijgen in de ontwikkeling van landen waar ook zij profijt (export, grondstoffen) van kunnen trekken.

De relatief welvarende ontwikkelingslanden worden 'uitgenodigd' om 'geheel op vrijwillige basis' een bijdrage te leveren bovenop de 300 miljard. Dit kan worden gezien als verwijzing naar China dat nu zo'n 3 miljard aan klimaatfinanciering levert en dat ook al strategisch inzet. China wil echter niet bij de groep van ontwikkelde landen worden gerekend omdat het dan verplichtingen zou moeten aangaan. Dit geldt voor meer landen die formeel zeker 'ontwikkeld' zijn, zoals Zuid-Korea, Singapore en de olielanden in het Midden-Oosten.

Bij het zoeken naar verdere lichtpuntjes in de tekst valt op dat wordt erkend dat de kwetsbare landen jaarlijks 1.300 miljard dollar nodig hebben, te verstrekken door 'het mondiale Noorden'. De armste

landen en eilandstaten zien in het akkoord beloften, zoals gemakkelijker toegang tot een groter deel van het klimaatgeld, het saneren van hun schulden of nieuwe heffingen op CO2-uitstoot in de scheepvaart, waarvan de opbrengst gebruikt kan worden om klimaatkosten te dekken.

En dan naar Nederland. Nederland heeft tot op heden zijn 'eerlijke' bijdrage geleverd aan het klimaatfonds van 100 miljard (zie tabel). De vraag is of de nieuwe regering dit ook in evenredigheid gaat doen nu het totaalbedrag is opgehoogd naar 300 miljard. Op de vraag of Nederland zijn bijdrage gaat verdrievoudigen antwoordde minister Hermans op het 20.00 journaal van 24 november ronduit ontwijkend, met als argument dit nog niet vaststaat wat de verdeelsleutel is. Vraag wordt ook of onze klimaat bijdrage zal komen uit het geld voor Ontwikkelingssamenwerking of anderszins moet worden vrijgemaakt. Het verminderde budget voor OS lijkt weinig perspectief te bieden.

Bronnen <https://www.tijd.be/dossiers/klimaat/amper-12-rijke-landen-ook-belgie-betalen-eerlijke-bijdrage-aan-klimaatfonds/10574136.html>

Land	Eerlijk aandeel (miljard \$)	Bijgedragen in 2022 (miljard \$)	% doel ▼
Noorwegen	0,68	1,86	273
Frankrijk	5,50	11,37	207
Luxemburg	0,09	0,16	170
Zweden	0,95	1,55	162
Duitsland	8,78	14,11	161
Denemarken	0,63	1,01	159
Zwitserland	0,93	1,33	143
Japan	10,26	14,00	136
Nederland	1,74	2,24	129
Oostenrijk	0,80	0,95	118
België	1,18	1,31	111
Finland	0,52	0,56	107
Canada	4,18	3,12	75
Italië	4,50	3,35	74
Nieuw-Zeeland	0,41	0,27	66
Verenigd Koninkrijk	6,34	3,93	62
Spanje	3,24	1,96	61
Ierland	0,52	0,30	58
IJsland	0,04	0,02	51
Australië	2,79	1,40	50
Portugal	0,64	0,26	41
Griekenland	0,70	0,23	33
Verenigde Staten	44,56	14,37	32

Bron: Overseas Development Institute

<https://krant.volkskrant.nl/titles/volkskrant/7929/publications/2343/pages/6>